יו א ב מיי פי״ח מהלי מכירה הלי יא סמג לאוין קע טוש״ע ח״מ סימן רכע סעי׳ א: יח ג מיי פ״צ מהלי כלאים

הלי א סמג לאוין רפ

טוש"ע י"ד סי׳ רלו סעיף ה:

רבינו גרשום

ועפרורית רובע לא מקבל

היינו אבק קש שנישוב: עדשים מקבל עליו רובע עפרורית. אלמא דעפרורית

מקבל רובע וקשיא. ומשני

. לעולם בשאר פירות פחות

לעולם בשאו פיוות פווות מרובע מקבל רובע לא מקבל ושאני עדשים דקתני

. ירובע מקבל משום דמיעקר

. עקרי להו עם השרשיז

עקר להו עם השושק מן האדמה ומייתי בהו עפרא. אבל חיטי ושערי ושאר פירי דחצדי להו מיחצד ולא מייתי עפרא

בהדיה פחות מרובע מקבל

רובע לא מקבל. השתא

רובע לא מקבל. השתא דוק מינה טעם דעדשים רובע מקבל משום דמיעקר עקרי להו אבל חטי ושערי לא מקבלי רובע. השתא

לפשוט מינה דעפרורית

דחטי ושערי רובע לא מקבל

אבל פחות מרובע מקבל. והכי נמי אמר רב קטינא דפחות מרובע מקבל. והאי

מילתא בניחות׳ גרסי׳ לה.

ומקשי׳ לא לעולם מהא

ומקשי לא לעולם מווא לא תפשוט דחטין ושעורין רובע ממש מקבל עפרורית ועדשים אצטריכא ליה

למתני דסד"א וכו' קמ"ל דאפי' הכי לא מקבל אלא

רובע ותו לא והוא הדין נמי לגבי חטי ושערי.

קא יהיב. ואפילו

אית בה רובע

א) מ"ה ו. כלאים פ"ב מ"א. נ) מ קר. כנמים פ ב מ מ, ב) [ב"ק ס.], ג) [כי תלא כב ט], ד) ר"מ, ה) לגזלן ר"מ, ו) [ב"ק לח. וע"ש דרבה גופיה הוא דקאמר השורף שטרו של חבירו פטור דאמר ליה ניירא קלאי מינך], ז) [כדאיתא להדיא רפ״ח דכלאים כלאי זרעים וכו׳ ומותרין באכילה וכ״ש בהנאה],

גליון הש"ם

י רשב"ם ד"ה נותן כו' דהא פסקינן הלכתא כב"ק. קשה לי הם מרם דשמעתם הום רבה והוא סובר בב״ק דהשורף שטרותיו של חבירו פטור. ומה״ט הולרכו מוס׳ באמת לחלק וליתא לקושית מהרש״א:

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה נותן וכו' אלא לגזלן ליפטר: (3) בא"ר שטרותיו של חבירו דפטר ליה רבה התם דסתס ניירא נעלמא: (ג) ד"ה סאה וכו׳ משמע שכבר נזרעו ור' יוסי:

מוסף רש"י

נותן לו דמי חטין. שחין דרך לנוררן והן נמכרין נמוך החטין (ביצה לח:). שיש בה רובע. רונע הקנ, חלד מכ"ד מסחה, ימעט. ויעקלנו (מו"ק ו:).

מוסף תוספות

י א. חייב האי ששרפו לשלם לגזלן דמיהם דדבר לשלם לגורן ומיום ווב הגורם לממון הוא שאם היה בעין היה מחזירו גזלן לבעליו ופטור. לש"י נ"ק עפרות זהב הוא. כגון ריטב״d, ג. כיון דאורחייהו בהכי אין בזריעתם משום כלאיים דלא חשיב אלא פן תקדש המלאה הזרע . אשר תזרע ותבואת הכרם. אשר זנוו ע דונבו אונ הכרט. לענ"ל, ה. כלומר דהרכבת כלאים היוצא ממנו מותר. ריטנ״ל. 1. ומיהו ודאי אפי׳ קודם וריעה אם יש בו רובע זרע ממיז אחר ימעט דכלאי בנהין אחור ימעט דיכיאי ורעים זריעתן וקיומן אסור. ר״ן, ד. אבל לענין כלאיים וכו' כיון שימעט מרובע שרי דשוב אין שם כלאים. ח. ודוכשני מינים דמי. שס.

נותן לו דמי חטין. שהרי הפחיתו במדה דאיהו הוה מזבין ליה עם החטין דעפרורית מקבל לוקח אבל לחזור ולערב אינו יכול דהשתא עושה עולה בידים וכתיב (ויקרא יט) לא תעשו עול וגם לוקח לא מחיל

ומשליך חוץ היוק בידים הוא שאותן לרורות היו לו שוין כמו חטין וא"כ לא נותן לו דמי חמין קמנית רובע עפרורית חשיבי ליה היוק גמור דמ"מ הן גופן אינן שוין כלום ליחייב מיהא משום דינא דגרמי כגון השורף שטרותיו של חבירו והמקדש בכרם והזורע כלחים בשדה חבירו דבההיא שעתא הגזיל ליה מיד ממונו אע"פ שאינו ניכר ° דהא פסקינן הלכתא בב"ק (דף ק.) [כר"מ דדחין דינה דגרמי ואמרינן נמי התם הוה עובדא וכפייה רפרס לרב אשי ואגבייה כי כשורא לצלמי נשם זח:]וגרמא בנזקין דקיי"לם דפטור היינו כגון שולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן שההיזק ניכר אבל אינו עושה אותו בידים אלא גורם עכשיו שיבא היזק ממילא לאחר זמן אבל דינא דגרמי בידים הוא מזיק אלא שאין ההיוק ניכרן: ומשני קטנית מקבל עליו רובע. כדתני רב קטינא אבל עפרורית פחות מרובע משהו הוא דמקבל אבל רובע בעפרורית כיתר מרובע בקטנית לא מקבל: חטין מקבל עליו כו'. כלומר אם חטין מוכר לו מקבל עליו לוקח כו׳. קטנית אורחיה לגדל בחטיו ונישובת בשעורים ועפרורית בעדשים. נישובת קש שניזרה בנישוב: מאי לאו הוא הדין לחטין ושעורין. דמקבל עליו רובע עפרורית והאי דהתני לה גבי עדשים אורחא דמילתא קתני שמיני טנופת הללו מלוין זה בכה וזה בכה: דמיעקר עקרי להו. ולא

קולרין הלכך שכיח בהו עפרורית טפי: אלא טעמא כו'. כלומר כיון דאמרת דמיעקר עקרי להו והלכך שכיח בהו עפרורית טובא א"כ דוקא נקט בעדשים רובע עפרורית משום דשכיחי בהו אבל חטי ושערי אין לומר רובע עפרורית דהא לא שכיח כ״כ תפשוט מיהא סיוע לדבריך שהיית מתרץ עפרורית פחות מרובע דאם איתא דה"ה לחטי

פחות מרובע ועפרורית רובע לא והא תניא *המוכר פירות לחברו חמין מקבל עליו רובע קטנית לסאה שעורים מקבל עליו רובע נישובת לסאה עדשים מקבל עליו רובע עפרורית לסאה מאי לאו הוא הדין לחמים ולשעורין שאני עדשים דמיעקר עקרי להו אלא מעמא דעדשים דמיעקר עקרי להו אבל חמי ושערי לא תפשום מינה חמי ושערי דעפרורית לא מקבל לעולם חמי ושערי מקבל עפרורית עדשים איצמריכא ליה דםלקא דעתך אמינא כיון דמיעקר עקרי להו יותר מרובע נמי לקבל קא משמע לו אמר רב הונא יאם בא לנפות מנפה את כולו אמרי לה דינא ואמרי לה קנסא אמרי לה דינא מאן דיהיב זוזי אפירי שפירי יהיב ורובע לא מרח איניש יותר מרובע מרח איניש וכיון דמרח מרח בכוליה ואמרי לה קנסא רובע שכיח יותר לא שכיח ואיהו הוא דעריב וכיון דעריב קנסוהו רבנן בכוליה (סימן כל תרי שמרי דראבין בר רב נחמן אונאה וקבלנותא) מיתיבי 6-כל מאה שיש בה רובע ממין אחר ימעם סברוה דרובע דכלאים כיותר מרובע דהכא וקא תני ימעם לא רובע דכלאים כי רובע דהכא דמי אי הכי אמאי ימעט משום חומרא דכלאים אי הכי אימא

לותן לו דמי חמין. פי' ריצ"ם דהיינו כר"ש דאמר (ב"ק נח:) דבר הגורם לממון כממון דמי דמחייב בגזל חמץ ועבר עליו הפסח י) [ובא אחר ושרפו] א ולר"י נראה דאתי אפי׳ כרבנן דהתם ודאי לאו אלא מה שנמערב מעלמו עם התבואה בע"כ של מוכר וכשבורר הלרור – כממון דמי שאינו שוה לשום אדם כלום אלא 🌣 🧿 לגזילה ליפטר בו אבל

הכא הוי כאילו גזל חטין עלמן שהוא מוכר לרורות לכל אדם כמו חטין ב ולא דמי לשורף שטרותיו של חבירו (ט דהתם) ניירא בעלמא הוא דקלא

ליה ולא את החוב: מאה שיש בה רובע ימעם. פי׳ ר"ש ימעט ואח"כ יזרענוג

א"נ אם נזרעו ולא נשרשו עדיין ימעט אבל אם נשרשו אין להם תקנה שכבר נשרשו ונאסרו בהשרשה ואין נראה דלשון ימעט משמע שכבר נשרשו ור' יוסי נמי דקאמר יבור (ג) משום דמיחזי כמקיים כלאים וקודם שנזרעו לא מיחזי כמקיים כלאים ועוד דבפרק קמא דמ"ק (דף ו. ושם) מייתי לה בהדיא על זרעים המחוברים אלא דנראה דמיירי הכא במחוברים לקרקע ומה שפירש דחם נשרשו חין להם תקנה אגב חורפיה לא עיין דלא אמר הכי פרק כל שעה (פסחים דף כה.) אלא גבי כלאי הכרס אבל כלאי זרעים מותרין הן באכילה ובהנאה" כדמשמע פרק כל הבשר (חולין דף קטו.) דפריך אלא מעתה כלאי זרעים ליתסרו דהא כל שתיעבתי לך הוא ומשני מה בהמתך היולא ממנה מותר ה אף שדך כן ואלישנא דקנסא פריך דקתני ימעט ולא קנסינן פחות מרובע אטו רובע אבל אלישנא דדינא לא מלי פריך דלא דמי דהתם משום דטפי מרובע לא מחיל כו׳ ז כדפירש ר״ש גופיה דה"מ לשנויי הכי ומיהו יש

ליישב דפריך נמי אלישנא דדינא שפיר דכל שדרך בני אדם להסיר כלאים הוי אם לא הסירם ולכך הואיל ודרך בני אדם כשבאין לנפות מנפין הכל בכלאים נמי ליהוי כלאים חעד שיסיר הכל מכל מקום ללישנא דקנסא מיושב טפי והוי מצי לשנויי דסבר כר׳ יוסי דאמר יבור אלא רוצה להעמיד כדברי הכל:

נמי לגבי חטי ושערי. וקשי' לרב קטינא: אמר רב הונא להיכא דאיכא יותר מרובע טינופת ובא לוקח לנפות כלומר לנקות מנפה את כולו. אפי׳ פחות מרובע: אמרי לה דינא. דמאן דיהיב זוזי אפירי טנופת לא טרח לנפות אינש ולהיכא דטרח בטלה משגחינן ביה ומקבל בעל כרחו. אבל יותר מרובע טרח לנפות וכיון דטרח טרח בכוליה ומנפה את כולו: ואמרי לה קנסא. דקנסינן ליה משום דרובע שכיח בפירות יותר מרובע לא שכיח והואיל דאיכא יותר מרובע איהו הוא ממש משום אונאה וכיון דעריב קנסוהו רבנן בכוליה ומנפה להו: מיתיבי סאה שיש בה רובע ממיז אחר שיש בחירובע ממון אחוב כלאים וימעט. משום דאפי׳ חטי ושערי חשיב כלאים מדרבנן: סברוה דרובע דכלאים בדין יותר מרובע דהכא דמי דכי מקח וממכר חשיב גבי . עד דליתא רובע. ולא מכל וכל ימעט. הכא נמי להיכא דאיכא יותר מרובע ימעט .א. כא יווח מרובע ימעט הטנופת היותר עד רובע. וקשי' לרב הונא דאמר לא רובע דכלאים לא הוי כיותר מרובע אלא כרובע קתני ימעט. ליהוי כפחות מרובע ולא יצטרך למעט: משום דחומר דכלאים שאני :דאיסור הנאה

ושערי ליתני רובע עפרורית בחטין ואנא אמינא כ"ש בעדשים: לעולם. אימא לך חטי ושערי מקבל רובע עפרורית ודקשיא לך ליתנייה גבי חטין וכ"ש עדשים בעדשים אילטריכא ליה כו': אמר רב הוגא אם בא. לוקח להקפיד בטנופת דנראה בעיניו שיש בו טנופת יותר מרובע ובא לוקח לנפותו לדעת אם יש שם יותר מרובע ונמצא בו יותר: **מנפה את כולן**. ויחזיר לו המוכר חטין כנגדן או מעות ולא יאמר רובע כבר מחלת והמותר אשלם לך: **אפירי** שפירי יהיב. דלא מחיל טנופת כלל אלא מפני שטורח הוא לנפוחו בשביל דבר מועט והלכך כי ליכא אלא רובע לא טרח לוקח לנפוחו דכי אמר ליה מוכר ללוקח אני אומר שפירות יפין הן ואם תאמר אינן יפין או טרח ונפה אותם או אייתי ראיה כמה יש טנופת ואשלם לך ובשביל רובע לא טרח דיצא שכרו בהפסד טרחו אבל כי איכא יותר מרובע טרח לוקח לנפוחו וכיון דהתחיל לטרוח טורח ומנפה את כולו דדבר קל הוא לגמור הניפוי מאחר שהתחיל והלכך לא מחיל ומיהו היכא דליכא אלא רובע אם בא לנפות הרי בטלה דעתו ופטור מוכר: ואמרי לה קנסא. דמן הדין אפי׳ טפי מרוצע מחיל איניש ואפירי דלאו שפירי מכל וכל יהיב לוקח זוזי שיודע הוא דדרך מבואה להיות בה טנופת ומחיל הלכך רובע לא קניס דהא שכיח וליכא למימר דערובי עריב בידים אבל יתר מרובע לא שכיח במבואה ואיכא למימר דאיהו המוכר הוא דעריב בידים וכיון דעריב קנסוהו רבנן בכוליה דאיכא למימר כוליה עירב. ונפקא מינה דאי ידעינן ביה דלא עריב אפי׳ טפי מרובע הוי מחילה וקנה לוקח והיינו דאיכא בין דינא לקנסא: מיסיבי. אלישנא קמא דאמרי ליה דינא קפריך ולא אקנסא: כל סאה. מבואה שיש בה רובע הקב ממין אחר ימעט דלא ליהוי רובע ואח"כ יזרענו וכן פי' רבינו חננאל. א"נ נורעו אלא שלא נשרשו עדיין ימעט אבל אם נשרשו אין להם עוד תקנה שכבר נאסרו בהשרשה כדנפקא לן בפסחים בפרק כל שעה (דף כה.) מהמלחה [דברים ככ] והזרע זרוע מעיקרו בהשרשה ובספרים נמי תניא לה בהדיא התבוחה משתשריש: **סברוה דרובע דכלאים.** האוסר התבוחה משום כלאים חשוב הוא מן התורה ולא בטיל כי היכי דחשיב יותר מרובע טנופת לגבי מכירה דלא בטיל והוא הדין דפחות מרובע דכלאים בטל כרובע דטנופת: **וקהני ימעט.** ויעמידנו על שיעור הבטל דהיינו פחות מרובע. ואע"ג דאיסור כלאים חמור הוא שאין ב"ד יכולין להפקיע איסור אפ״ה לא מחמרינן ביה למימר דכיון דטרח ליטרח בכוליה לנפוחו כולו כ״ש גבי מכירה דקיל שהרי ב״ד יכולין להפקיר ממון של זה לחבירו דהוו להו למימר ימעיט ויעמידנו על שיעור הבטל דהיינו רובע ואע"ג דאפירי שפירי יהיב אינש זוזי ובטפי מרובע עביד דטרח בכוליה ולא מחיל אפ״ה כיון דרובע מחיל איניש בטפי מרובע נמי יעמידנו על רובע ולא ינפה את כולו וקשיא לרב הונא דאמר מנפה את כולו. ומיהו הוה מני לתרוצי דלא דמי טעם דטנופת לטעם דכלאים כל כך דהתם במחילה תליא מילחא דרובע מחיל איניש משום טרחא אבל יותר מרובע לא מחיל איניש אפי׳ פחות מרובע שבו דנקל לו לטרוח בכולו מאחר שמתחיל אלא דעדיפא מינה קמתרץ ליה: כרובע דהכא דמי. דשניהן בטלין מן הדין והלכך די במיעוט דהא אפי׳ מיעוט לא הוה לריך דהא בטיל אלא חומרא בעלמא הוא כדמפרש ואזיל אבל יותר מרובע דכלאים אימא לך שאם בא למעט ממעט את כולו: אי הכי. דמשום חומרא דכלאים ממעט ולא מן הדין: